

Vertaling bestuurlijke afspraken ambulantisering naar een opgave voor de regio Lekstroom

Intro

In de U16 zijn in vervolg op de Regionale koers MO en BW die in 2018 door alle gemeenten is vastgesteld bestuurlijke afspraken opgesteld over de realisatie van de koers. De komende periode is de vraag aan de orde hoe de Lekstroom inhoud gaat geven aan de uitvoering van deze bestuurlijke afspraken.

Voordat de bestuurlijke afspraken in mei-juni ter besluitvorming worden voorgelegd aan de gemeentebesturen, vinden eerst op regionaal niveau gesprekken plaats met een delegatie van corporaties, cliënt(organisaties) en enkele zorgaanbieders. Na de zomer gaan de gemeenten met lokale partners in gesprek over de lokale uitvoering van de afspraken.

Aanleiding bestuurlijke afspraken

MO en BW zijn nu nog vooral een verantwoordelijkheid van de centrumgemeente Utrecht maar deze verantwoordelijkheid en de daarbij behorende middelen worden na 2021 gedecentraliseerd naar de regiogemeenten.

Daarnaast is sprake van een grote inhoudelijke transformatie van MO en BW. Naar aanleiding van rapport 'Van beschermd wonen naar een beschermd thuis' (2015) van de commissie Dannenberg, hebben de U16-gemeenten met aanbieders en cliëntenorganisaties in 2017 de Regionale koers maatschappelijke opvang en beschermd wonen U16 opgesteld. De kern van deze koers is dat deze zorg veel meer lokaal georganiseerd gaat worden.

Waar mogelijk realiseren we de komende jaren een afbouw van 24-uursvoorzieningen en bieden we meer ambulante begeleiding thuis. Dit krijgt de naam 'Beschermd thuis' mee en dat houdt in dat we cliënten daar waar mogelijk zelfstandig in de wijk laten wonen met begeleiding die 24 uur per dag op afroep beschikbaar is. Zij kunnen op die manier zoveel mogelijk deel uitmaken van het dagelijkse leven in de wijk.

Om deze beweging te kunnen maken moet de infrastructuur hierop worden ingericht. Hierbij gaat het om de beschikbaarheid van betaalbare woningen, begeleiding, de toegang, algemene voorzieningen, activeringsmogelijkheden, inkomens en schuldenbeheer. Daarnaast is met het oog op preventie een goede samenwerking tussen GGZ-behandeling en begeleiding (GGZ-gebiedsteams), sociale teams en andere voorzieningen in de wijk van belang. En verder is het ontwikkelen van time-outplekken van belang voor mensen die even niet thuis kunnen wonen en niet in aanmerking komen voor een tijdelijke (crisis)opname.

De regiogemeenten worden na 2021 verantwoordelijk voor *Beschermd thuis*. Daarnaast is er *Beschermd verblijf* dat bestemd is voor cliënten die vanwege hun intensieve begeleidingsvraag tijdelijk behoefte hebben aan een beschermende woonomgeving. Het verblijf is gericht op het toewerken naar herstel en uitstroom naar een eigen zelfstandige woonplek. De ambitie is *Beschermd verblijf* geleidelijk te transformeren naar *Beschermd thuis*. De regio's zijn verantwoordelijk voor *Beschermd verblijf* en de transformatie naar *Beschermd thuis*. *Beschermd wonen* blijft bestaan, maar deze term is na 2020 verbonden aan bovenregionale voorzieningen voor specialistische zorg. De verantwoordelijkheid hiervoor blijft bij U16 met centrumgemeente Utrecht als regisseur en uitvoerder.

Opgaven

Voldoende passende zelfstandige woningen

Een belangrijke, eerste opgave is het realiseren van voldoende passende zelfstandige huisvesting. Om inzicht te krijgen in de toekomstige huisvestings- en begeleidingsbehoeften heeft bureau HHM in 2018 onderzoek gedaan.

Lekstroom	Reguliere uitstroom	Ambulantisering	Wachlijst	Totaal
Houten	15	3	2	20
Lopik	4	1	0	5
Vianen	2	1	0	3
IJsselstein	24	5	2	31
Nieuwegein	25	5	2	32
Totaal	70	15	6	91

Voor de Lekstroom betekent dit dat de komende vijf jaar bovenop de reguliere uitstroom van 70 woningen per jaar, elk jaar 15 extra woningen nodig zijn voor ambulantisering en 6 woningen voor het wegwerken van de wachtlijst.

De verwachting is dat het aantal voor reguliere uitstroom op termijn zal afnemen omdat er meer ingezet wordt op preventie waardoor meer mensen thuis kunnen blijven wonen terwijl zij ambulante begeleiding ontvangen.

Op basis van de uitkomsten van het HHM-onderzoek zijn eind 2018 bestuurlijke afspraken opgesteld over de ambulantisering met als doelen zo veel mogelijk voorkomen dat inwoners moeten verhuizen door dakloosheid of psychische problematiek en direct huisvesten in zelfstandige woning, als verhuizing toch noodzakelijk is, zodat direct gestart kan worden met definitief herstel. De bestuurlijke afspraken worden uiteindelijk na bespreking in de Lekstroom vastgesteld door de gemeentebesturen.

Naast het bieden van voldoende zelfstandige woonruimte is het ook belangrijk dat de mensen zich thuis gaan voelen in de wijk. Goede samenwerking tussen (eerstelijns)zorg(instellingen) en welzijn is hierbij essentieel, net zoals samenwerking tussen de domeinen wonen en veiligheid.

Voldoende begeleiding in ambulante vorm

Een andere belangrijke opgave is het op afroep beschikbaar hebben 24/7 ambulante begeleiding. De cliënten die van onzelfstandige verblijf naar een zelfstandige woning verhuizen houden een vergelijkbare begeleidingsbehoefte, zo is uit onderzoek van HHM gebleken. Dit geldt ook voor cliënten die in de toekomst direct zelfstandig gaan wonen. De begeleiding zal deels zeer intensief en dat vraagt om aanvullende voorzieningen. Het accent zal geleidelijk verschuiven naar preventie zodat problemen minder escaleren. Dit betekent dat cliënten zoveel mogelijk in de thuissituatie zullen worden ondersteund. Daarmee komt op den duur ook meer accent te liggen op het beschikbaar stellen van woningen aan de voorkant (bij instroom) in plaats van aan de achterkant (bij uitstroom).

Basisset aanvullende voorzieningen

De regiogemeenten moeten naast huisvesting en begeleiding voldoende aanvullende voorzieningen beschikbaar hebben voor activering & persoonlijke ontwikkeling, inkomen, schuldhulpverlening & inkomensbeheer en informele zorg.

Daarnaast zetten we stevig in op preventie. De maatregelen op dit gebied zijn onder andere:

- Ondersteuning bij financiële problemen (budgetbeheer, tijdelijk op naam zetten van de instelling van de woning, schuldhulpverlening) en echtscheidingen;
- Voorkomen van huisuitzettingen uit woningen die niet in bezit zijn van woningcorporaties;
- Meldpunten niet acuut en acuut voor het signaleren van problemen, bemoeizorg en achtervang
- Tijdelijke verblijfsvoorzieningen voor daklozen en mensen met GGZ-problematiek (adempauzeplekken / time-out)

Met de corporaties en instellingen zullen verder afspraken gemaakt gaan worden over vroegtijdige signalering om uitval te voorkomen en, intensievere begeleiding en behandeling in de wijk in samenwerking met de gebiedsteams GGZ. Hierdoor kunnen problemen tijdig worden onderkend en beperkt, waardoor het verblijf in een 24-uursvoorziening en het vinden van nieuwe huisvesting in de toekomst minder vaak nodig zal zijn. Een belangrijk aandachtspunt is de maatschappelijke acceptatie en integratie in de wijk. Hiervoor zijn een goede informatievoorziening en communicatie richting inwoners van belang, alsook projecten gericht op sociale cohesie.

Uitvoeringsplannen

Om in te spelen op de hiervoor beschreven opgaven is in de Lekstroom in 2017 een traject gestart. Na een verkenning zijn in 2018 een projectplan en een samenwerkingsagenda opgesteld en een eerste schets van uitvoeringsplannen, zowel op lokaal als op regionaal niveau. Eind 2019 moeten de uitvoeringsplannen klaar zijn.

Irma van den Heuvel, projectleider MO en BW Lekstroom
26 april 2019

Bijlage: Bestuurlijke afspraken ambulantisering Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen U16